

V MONOŠTRU

BO

REFERENDUM

STR. 2

GDA SE

POTEKNEŠ, TE

IDI DOMAU

STR. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 27. marca 2008 ☼ Leto XVIII, št. 13

Premiera gledališke skupine v Števanovcaj

VESELI PAJDAŠI O DEMOKRACIJI PO NJINOM

Če je vüzemski ponejlek, te se v Števanovci kulturni daum napuni, ka zdaj že ausmo leto ma na te den domanja gledališka skupina premiero, na te den notrapokaže nauvo igro, stero se je navčila v zimski mejsecaj. Tau je pred ausmimi lejtimi začnila pokojna Irena Barber, stera je tistoga ipa vküppobrala par lidi v vesi, za nji napisala igro pa jim je pomagala, ka so se go notnavčili. Za menje so si vöodebrali *Veseli pajdaši*, nej samo zatok, ka so rejsan vesela banda, liki gvüšno zatok tö, ka tisto, ka so na odri špilali, je vsigdar veselo bilau. Tau pa lüstvo rado gleda, vej pa v istinskem žitki se tak dosta lagvoga, žalostnoga godi. Zdaj že drugo leto piše igre v domanjoj rejči za skupino školnik *Laci Kovač*. Lani smo vidli igro Največja vrejdnost, v sterom se avtor spitavla, ali so v žitki rejsan pejnazge največ vrejdn ali je baukše, če maš kauli sebe dobre lidi, pajdaše. Odgovor na tau je nej pitanje.

Pred letošnjo igrov je gledalce, steri so nej samo iz Števanovec, liki z Verice, Andovec, Čepinec, Šalamenec tö prišli, pozdravila sekretarka Slovenske zveze *Klara Fodor*.

Letošnja glavna igra z naslovom *Volítve* (Választások) nam pokaže, ka vse se leko godi, gda si edna ves ščé vöodebrati nauvoga žüpana. Sto se glasi za žüpana, na kakšno formo ščé dosegniti, naj lidgé svoj glas dajo na njega. Ena kandidatka za žüpanjo pro-

V letošnjoj igri so gorstaupili: Ildiko Merkli Domjan, Gyöngyi Nemes, Berta Dončec, Marija Kosar, Aniko Kovač, Ani Nyíró, Laci Kovač. Avtor in režiser: Laci Kovač

ba lidi dobiti s tejm, ka njim piti davla, druga deli klobase... Vse tau pa komentirata, tomačita dva pidjanca, steriva sta zatok nej tak nauriva, ka bi nej vedla, steri dosta obečava, malo da. Na konci se pokaže, ka de najbaukši za žüpana tisti, steri je dotejgamau biu, vej je pa za ves spravo dosta pejnez, iz tej do leko asfaltirali pauti pa ešče za kulturni daum pa za mladino tö ostane.

Gledališče (színház) je prej zatok, ka pred gledalce, pred lidi postavi gledalo, ka se v njem leko vidimo, kakšni smo. Z ednoga tala se je tau števanovskim gledališčnikom zošikalo, vejpa rejsan je tak, ka tisti, steri ščé priti na oblast (hatalom), vse obeča, te pa gda si sede v tisti stolec, največ pozabi. Po drugom tali je pa tau gledalo tü pa tam preveč krivo bilau, igralci so nej vsigdar najšli prave, okusne (ízléses) mere nej pri gunči pa nej pri špilanju. Škoda, ka ne prosijo pomauč od kakšoga strokovnjaka (pri tejm bi njim Slovenska zveza gvüšno rada pomagala), steri bi njim dau tanače, kak vöokrauziti pretiravanja (túlzás), kak se dolanavčiti, ka gda gučimo te ne »popejvamo«...

Vejmo, ka je v ednoj takšoj igri dosta včenjé, dosta prob, dosta dela, pa bi samo malo strokovne pomauči trbelo, ka bi se hibe vöpopravile pa bi leko bili vsi zadovolni, igralci na odri, gledalci v dvorani.

Marijana Sukič

V Monoštru bo referendum o sežigalnici odpadkov v Heiligenkreuzu

To je bilo glavno sporočilo tiskovne konference z zajtrkom, ki jo je pripravil Urad župana 19. marca. Župan Tibor Viniczay je to navado – namreč da novinarje povabi okrog 15. marca na zajtrk, ki obenem služi tudi tiskovni konferenci, uveljavil leta 2002.

Rdeča nit tudi tokratne tiskovne konference je bila, kako prepričati, da bi se v neposredni bližini Monoštra (sicer na avstrijskih tleh) zgradila sežigalnica, ki naj bi imela, po najnovejših

informacijah, kapacitete za letni sežig do 325 tisoč ton odpadkov, in ne za 200 tisoč, kot se je o tem govorilo prvotno. »Avstrija še zmeraj ne spoštuje dovolj svoje vzhodne sosedice, čeprav sta obe državi članici evropske skupnosti,« je poudaril župan Viniczay. Izpostavil je, da gradnja sežigalnice v neposredni bližini treh naravnih parkov ne nasprotujejo le zaradi neposrednih učinkov na okolje, temveč tudi zaradi posrednih vplivov. Tako pridobljena električna

energija bo gotovo privabila v industrijsko cono Monošter-Heiligenkreuz še več težke industrije, ki bo negativno

Župan občine Monošter Tibor Viniczay

vplivala na okolje. V monoštrskem delu cone si želijo, da bi se naselila manjša podjetja kot kooperanti avtomobilske industrije ter se razvili raziskovalna in razvojna dejavnost.

Boj proti sežigalnici so začele monoštrske okoljevarstvene organizacije skupaj z občino, nov zagon je dobil po obisku predsednika države v Monoštru. László Sólyom je svojega avstrijskega kolega seznanil z zahtevo Monoštrčanov, sežigalnico so obravnavali tudi

na skupni seji dveh vlad, zelo odločno in ostro pa je nastopil tudi madžarski minister za okolje in prostor Gábor Fodor. Avstrijski kancler Alfred Gusenbauer je na skupni seji vlad izjavil, da sežigalnica ni politično, temveč gospodarsko vprašanje, vsekakor pa je potrebno prisluhniti lokalnemu prebivalstvu. Monoštrska samouprava je zaradi tega začela dve akciji. Najprej je s pomočjo Pronas-a razposlala pisma v vsa monoštrska gospodinjstva z obrazcem, na katerem se občani lahko prijavijo na deželnem uradu v Železnu (Eisenstadt) kot stranke, ki jih potem morajo tam registrirati in odgovoriti na njihova vprašanja. S tem želi samouprava upočasniti proces pridobivanja dovoljenj za gradnjo sežigalnice. Na občini so prejeli več kot 3360 prijav, ki so jih pred dvema tednoma odnesli konjeniki v Železno.

Še večji učinek pa pričakujejo od lokalnega referenduma, ki ga je občina razpisala za 6. april. V Monoštru ima volilno pravico več kot 6700 ljudi, organizatorji upajo, da se bo znatna večina udeležila referenduma in s tem dokazala, da zavrača avstrijski načrt.

Marijana Sukič

Šiftarjeva fundacija bo tudi letos posegla v sosednje prostore

TRADICIONALNA MAJSKA PRIREDITEV V ZNAMENJU TRUBARJA

Program Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije je tudi letos sestavljen nadvse ambiciozno. Ustanova nadaljuje z uveljavljenimi prireditvami, kot je dan spominov in tovarištva, v program pa uvršča tudi novosti, denimo Atelje Vrta spominov in tovarištva na Petanjcih – kar pomeni novo likovno kolonijo v Prekmurju. Programski svet vodi dr. Etelka Korpič - Horvat, v njem pa sodeluje tudi prvi predsednik, akademik dr. Anton Vratuša.

Pomenljiva in vsebinsko zanimiva je pobuda dr. Albine Nečak Lük, ki je predlagala, da bi med mladimi, ki se v sosednjih državah (Porabje in avstrijska Štajerska, morda še Gradiščanska) učijo slovenski jezik, organizirali tekmovanje na temo Moj jezik. Z namenom, da bi vzpodbudili učenje materinščine in slovenskega jezika na Madžarskem in v Avstriji. Zaradi vse manj sodelovanja v panonskem prostoru Slovenije, Madžarske in Avstrije bi v projekt vključili vsaj nekaj gradiščanskih hrvaških šol in šolarjev. Za strokovnjake in tudi za druge bi bila nadvse zanimiva primerjava rezultatov, kajti razlike so tudi v tem, sorazmerno manjhnem geografskem prostoru, kar velike. Zgolj in vnovič za ilustracijo: na avstrijskem Štajerskem ni narodnostnih šol, se pa mladi učijo slovenščino kot jezik sosedov, in niti ne tako malo, prek 250 v tem šolskem letu.

Pred zaključkom so tudi priprave na natis publikacije Krajinski park Goričko - vodnik po naravni in kulturni dediščini. Vodnik ima tri osnovne vsebinske dele, in sicer Splošni del s temeljnimi orisi posameznih vsebinskih sklopov; Posebni del s predstavitvijo naravne in kulturne dediščine po občinah; vasi z naravnimi in kulturnimi znamenitostmi v posamezni občini so razvrščene po abecedi, in Tematske poti, vsaka z ustrezno zemljepisno karto. Tekste so napisali prekmurski avtorji, fotografije pa je prispeval Miško Kranjec, sin znanega prekmurskega pisatelja. Podrobneje o publikaciji ob njenem izidu, ki naj bi se zgodil do osrednje prireditve, ki bo 9. maja na Petanjcih.

Osrednji dogodek, majsko srečanje v Vrta spominov in tovarištva, bo posvečen Primožu Trubarju, ob 500-letnici rojstva. Osrednji govornik bo predvidoma Viktor Žakelj, predsednik Slovenskega protestantskega društva, v kulturnem programu, kot pomembnem delu dogodka, pa bodo sodelovali osnovnošolci in dijaki. Naslednji dan, 10. maja, bodo v Gornji Radgoni odkrili spomenik Primožu Trubarju.

Akademik dr. Anton Vratuša nadaljuje s pobudo o objavi slovenskega dela korespondence dr. Avgusta Pavla. Zdaj se kaže, da bo projekt vodil dr. Andrej Hozjan v sodelovanju z Matejo Žižek, ki bo sočasno pripravila tudi diplomsko nalogo. K sodelovanju bodo povabili tudi dr. Zinko Zorko in še nekatere raziskovalce, ki so se ukvarjali s proučevanjem življenja in dela dr. Avgusta Pavla.

eR

eR

Lendava

OB 15. MARCU O PRAVICAH MANJŠIN

Prekmurski Madžari so tudi letos počastili zgodovinske dogodke v Budimpešti v letih 1848 in 1849. Tokratne proslave okrog obletnice marčne revolucije na Madžarskem sta se udeležila tudi predsednica madžarskega parlamenta Katalin Szili in predsednik državnega zbora Slovenije France Cukjati. V gledališki in koncertni dvorani smo spremljali prikupen kulturni program, v katerem so predvsem mladi ponazorili do-

godke izpred sto šestdeset let. Predsednica parlamenta Katalin Szili je pohvalila ustavno in zakonsko ureditev v Sloveniji, ki zagotavlja visoko stopnjo manjšinske zaščite. Povedala je tudi, da si enako prizadeva Madžarska, kjer živi trinajst manjšin, med katerimi so tudi Slovenci. Izrazila je upanje, da bo Madžarska zagotovila manjšinam poslanske sedeže v parlamentu, kakor je to v Sloveniji že urejeno. Pred-

sednik državnega zbora France Cukjati je govoril o pomenu dogodkov leta 1848 in poudaril, da so evropski narodi tedaj začeli boj za samostojnost. Ideje mladih izobražencev, med katerimi je bil tudi pesnik Sándor Petőfi, so bile sicer kmalu zatrte, vendar ne za zmeraj. Zdaj sta Slovenija in Madžarska samostojni, demokratični državi in članici Evropske unije, velike in raznolike skupnosti narodov in narodnosti.

V Društvu slovenskih pisateljev

ČRNOŠOLEC FRANCEKA MUKIČA ALI UČNA URA PORABSKE ZGODOVINE

Predstavitve romana Črnošolec Franceka Mukiča v Društvu slovenskih pisateljev

Urednik Franci Just je predstavil porabsko literarno ustvarjalnost in omenil pokojno

Urednik založbe Franc-Franc Franci Just in Francek Mukič, avtor Črnošolca

minulo sredo (19. marca) je izzvenela kot učna ura porabske zgodovine. Založba Franc-Franc, ki je v sodelovanju z Zvezo Slovencev v knjižni zbirki Med Rabo in Muro izdala prvi porabski roman Garaboncijaš leta 2005, je zdaj prvo obsežnejše literarno delo porabskega avtorja Franceka Mukiča ponudila bralcem v zbirki Križpotja - proza, pod naslovom Črnošolec. Tisti, ki s(m)o roman nekoliko težje prebrali v narečju, lahko zdaj delo beremo v knjižnem jeziku, popestreno z nekaterimi ilustrativnimi porabskimi besedami, zato na koncu knjige Slovarček narečnih izrazov. Založba Franc-Franc, ki jo vodita profesor Franci Just in pisatelj Feri Lainšček, je Črnošolca in njegovega avtorja minulo sredo predstavila v Društvu slovenskih pisateljev. Obisk na predstavitvi je bil dober, tako da besede urednika Francija Justa in pisatelja Franceka Mukiča niso bile izrečene v prazno, ampak so vzbudile zanimanje za dogodke, na katere se oslanja tekst Črnošolca, »prvega romana iz Porabja in prvega romana o Porabju«, kot ga je označil avtor in pomenljivo dodal: »Vsi v Porabju smo Črnošolci«.

ljudsko pisateljico Ireno Barber in novinarja Karla Holeca, avtorja Andovskih zgodb, in profesorja Karla Krajcarja, zbiralca porabskih pravljic in pripovedk. O Franceku Mukiču je povedal, da je leta 1982 objavil v knjigi Slovensko Porabje povest Poteptani češnjevi cvetovi, potem literarno utihnil, leta 2005 pa je izšel njegov in hkrati prvi porabski roman Garaboncijaš - Črnošolec. Založba Franc-Franc posveča posebno pozornost

Francek Mukič se je podpisal tudi v knjigo državne sekretarje Zorka Pelikana. Med njima dr. Katarina Hirnök Munda z Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani

porabskim ali Porabju namenjenim publikacijam, saj je prva knjiga zbirke Med Rabo in Muro (roman ÉRD) izšla že leta 1998, od tedaj pa vrsta del

z literarno ali publicistično vsebino, med katerimi je tudi (po oceni avtorja tega zapisa) temeljno publicistično delo Besede iz Porabja, besede za Porabje (prof. Francija Justa). Črnošolca, ki bo predvidoma v prvi polovici leta izšel še v madžarskem jeziku, je plastično in prepričljivo, kot zna, predstavil avtor Francek Mukič. Vsebina se, po njegovi oceni, dotika najtemnejšega obdobja madžarske zgodovine. Roman se močno oslanja na resnične dogodke in še danes nekatere žive osebe, med katerimi je tudi upokojeni učitelj Avgust Trplan, ki se je udeležil predstavitve v Ljubljani.

»Strašljiv uboj mladeniča Marcija Lončarja, ki se zgodi blizu njegove rodne domačije na Gornjem Seniku v Slovenskem Porabju, le streljaj od takrat hermetično zaprte državne meje med Rákosijevo Madžarsko in takratno Titovo Jugoslavijo, je uvodni impulz in hkrati rdeča nit zgodbe, ki jo pisatelj hote pušča odprto. Zakaj? Preprosto zato, ker gre

za uradne in neuradne (re) konstrukcije tega primera, okoli katerega se je napletla prava legenda, ki še danes ni povsem ugasnila,« bere-

mo tekst Milana Vincetiča na zavihku narečne in knjižne izdaje Črnošolca. Kot je povedal avtor, je vsebina, deloma po zaslugi daljšega članka v dnevniku Vas népe, pritegnila pozornost tudi madžarsko govorečih bralcev. Popoln vpog-

Pogled na obiskovalce predstavitve Črnošolca. Skrajno levo akademik, dr. Franc Zadavec, ob njem predsednik DSP Slavko Pregl, pogost obiskovalec Porabja, in novinar Peter Kuhar ter peti v vrsti Avgust Trplan, ki se je pravi čas umaknil v Slovenijo

led bodo dobili tedaj, ko bo izšla madžarska inačica, za katero je že poskrbel avtor. V razpravo se je na predstavitvi vključil tudi že omenjeni Avgust Trplan - ena izmed literariziranih oseb Črnošolca, in zlasti opozoril na nesmisle, ki so se zgodili po zapletu med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Do Informbiroja so bili kar živahni stiki med Prekmurjem in Porabjem. Tja so odhajali aktivisti, denimo zdravnica Lea Talanyi, dr. Anton Vratuša in pokojna Franc Šebjanič in Rudi Čačinovič. Po zapletu so mejo tesno, kruto in brezobzirno zaprli. Avgust Trplan je bil eden tistih, ki se je odločil za beg v Jugoslavijo oziroma Slovenijo in učiteljeval na Goričkem. Povedal je žalostno zgodbo ob smrti matere, ko si ni upal na pogreb, ampak je žalni sprevod z daljnogledom opazoval iz le nekaj kilometrov oddaljenih Čepincev. Prav ta in še poznejše, toda ne najmlajše generacije, vedo ceniti odprto mejo, ki zdaj pred-

stavlja zgolj administrativno ločnico in črto na zemljevidu. Za dosedanje delo pri ohranjanju slovenstva v Porabju skozi knjižno produkcijo in literaturo se je založbi Franc-Franc in Franceku Mukiču, avtorju Črnošolca, zahvalil

Zorko Pelikan, državni sekretar za Slovence v sosednjih državah in po svetu. Izrazil je optimizem glede položaja Slovencev v Porabju in poudaril pomen iskanja novih in pozitivnih izkušenj zdaj, ko lahko zaživijo Slovenci v sosednjih državah skupaj s Slovenci v Sloveniji. Po njegovi oceni odpade zaskrbljenost, da se ne bodo obdržale manjšine, ki štejejo manj kot 100 tisoč pripadnikov.

Tisti, ki so jih zanimala še druga ozadja in vprašanja pri nastajanju Črnošolca, so se zadržali še lep čas v prostorih Društva slovenskih pisateljev. Med njimi tudi ugleden literarni zgodovinar in univerzitetni profesor, akademik Franc Zadavec in mnogi drugi. Zatorej: nismo poslušali samo ene ure porabske zgodovine, ampak doživeli seminar iz preteklosti in porabske sedanjosti.

Tekst in fotografije:
Ernest Ružič

OD SLOVENIJE...

Obisk makedonskega predsednika

Na delovnem obisku v Sloveniji je bil makedonski predsednik Branko Crvenkovski. S predsednikom republike Danilom Türkom in predsednikom DZ Francetom Cukjatiem se je pogovarjal o dvostranskih odnosih, razmerah na Zahodnem Balkanu in sporu glede imena Makedonije, s premierom Janezom Janšo pa o približevanju Makedonije EU in zvezi Nato. Po pogovorih s predsednikom republike Türkom je Crvenkovski poudaril, da Makedonija želi ohraniti dostojanstvo svojih državljanov, zato glede imena Makedonije pride v poštev le »razumen kompromis«. K iskanju razumnega kompromisa glede imena je pozval tudi predsednik Türk, ki je dejal, da Slovenija razvija odnose z Makedonijo »v polnem spoštovanju do njene ustavnega imena«.

V Ljubljani je bilo zasedanje ACP in EU

V Ljubljani je potekalo zasedanje parlamentarne skupščine držav Afrike, Karibov in Pacifika (ACP) ter EU. Parlamentarne skupščine ACP-EU se je udeležilo okrog 400 udeležencev. Zasedanje je odprl predsedujoči EU, slovenski premier Janez Janša, ki je poudaril, da želi EU v letu 2008 posebno pozornost nameniti pogajanjem o sklenitvi celovitih regionalnih sporazumov o partnerskem sodelovanju z regijami ACP.

V Sloveniji lani 6,1-odstotna gospodarska rast

Slovenija je lani po prvi oceni statističnega urada zabeležila 6,1-odstotno gospodarsko rast, kar je najvišje v samostojni Sloveniji. Najpomembnejši dejavnik rasti je bil izvoz. Gospodarska rast je bila najvišja v prvem četrtletju 2007 (7,2 odstotka), v zadnjem pa se je občutno znižala (4,7 odstotka). V Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj so napovedali, da bo letos gospodarska rast nižja kot lani, a še vedno nad dolgoletnim povprečjem. Ekonomisti so za letos napovedali rast v višini štiri do pet odstotkov, pričakujejo pa tudi umirjanje inflacije.

Prvi stopaji, da bi obranili naše indašnje meštrije

Vsakiš narod má pa mora braniti svoje vrejdnosti, svoj gezik, kulturo, stare šege, gvantanje pa indašnje meštrije, ka so starci z rokami znali delati. Kak gledam v svejt, se danešnji narodi, najbola v manjšini živeči, od leta do leta vsebola terejo na tau, naj leko obranijo tisto rejdko delo, ka že samo par starejši ali stari lidi zna. Na Slovenskoj zvezi smo si tü gora djali, ka mo se zvöjn slovenskoga spejvanja, plesanja, slovenske rejči potejm dosta več sprav-lali s starimi meštrijami. Tak vidim, ka je čas dola priteko tomi, ka samo damo plesti cejkare s kukarčnoga lupinja, plesti košare z vrbovi šib, plesti slamnate drvenke, vö stesati lesene štile, grable, vile, redti papirnate rauže, kurine, püšle, pa tau nosimo kazat na razstave ali nota damo kazati živo, kak se tau dela. Eške dočas moramo staupiti, ka so tej lidgé pri zdravdji za té, ranč nej leka dela.

Na Gorejnjom Seniki smo zaprosili Helgo Škaper, naj nota navči s svojo sestrau Emo Vogrinčič dvej naše ženske Marijo Čato z Dolejnjoga Senika pa Kristo Nagy Gyeček z Gorejnjoga Senika. O tejm sam se pogučavala s tetico Helgo Škaper pa Marijo Čato.

• *Tetica Helga, kak se da danešnja mlada generacija včiti?*

»Šest pau dneva, zadvečerek od edne do šeste vöre smo delale. Té dvej ženske so se fejs vcuj pripravile, videti je bilau na njija, pa so pitale, če so kaj nej znale. Prva rauža se njima nej tak prškala, depa druga, tretja pa že, tak, ka sam ji lepau povalila, ka »ste bile črstne, ka ste dobro znale, pa ste me baugale, kak sam pravla«. Fejs so se vcuj pripravile, mislim, ka do té dvej znale vse redno, če do malo duže delale.«

• *Kak trbej žlak prejkdati?*

»Vsakša rauža ma svoj žlak.

Ena, če go spodkar držiš, bole lepau na šurko stogi, drugo moraš vrkar fejs vküp stisniti. Tak mislim, ka tau

Helga Škaper pa Ema Vogrinčič sta včile Marijo Čato in Kristino Nagy Gyeček

nej tak žmetno, meni vrnau nej. Pokazala sam, ka trbej pogledniti na rauži, kak trbej za znautra pa zvöjna vö vrezati cvejtje, z drautom delati, vsakšo raužo smo napravile. Ge sam tak gé, kašne rauže ge vidim vanej od sprtolejtj do zime, tiste ge vse napravim. Leko so trobentica, narcisa, pšenični modrijač, čukecke, djaužefove, orgone, vrtnice, spominčice, klinčeki...«

• *Kak tau, ka je našo lüstvo tau delo tak tá njalo?*

»Tak, ka tomi narodi tau nej potrebno, ka si zdaj žive rauže küpi. Prvim pa penaz nej bilau. Šteri žive rauže nej emo, mogo nika djati na cintor, s pergamenta vöpotegno. Če so vsi sveci deževni bili, té so rauže s krep papira fertig bile, zvöjn, če je v loj djau človek.«

• *Kak ste vi zdržali? Vi bi tau tü ranč tak leko poza-bili.*

»Dja sam se pri svoji stari starišaj navčila pa moja sestra Ema ranč tak. Una meni vcuj redi, ge pa rauže vküp postavlam, ka prej dugo trpi vküp narediti. Ge tau rada delam, veselge mam v tejm.«

• *Leko mo eške vcuj iskali mlade dekljne, ženske, te nam tadale na pomauč?*

»Ge tak mislim, če bi mi Baug zdravdje dau, té bi tak eške

geseni, gda bi se delo vanej zaprlo, kaše dvej mlade vzele, stere bi frajt mele tau delati pa se navčiti. Sto zna, kaši

svejt pride, nej? Mislim, ka zdaj gorvandžiramo, pa vü-pam, ka nede tak, ka bi pa prišli samo na papirnate rauže. Človek nikdar ne vej.«

• *Marija Čato, ka je tebe zgrabilo, ka si se na prvo rejč vzela za tau?*

»Meni je tau nej nauvo, ge sam se od svoje mame dosta navčila. Meni se tau vsikdar vidlo,

Košar z raužami

ka se z enoga papira kak lejpo leko napravi. Pauleg njé sam ge vsigdar kaj tö pomagala. Gda je od kec prišla domau, sam go vsigdar spitavala, ka nauvoga je vidla, kak se dela. Ne povejm, ka vse znam, tau ne smejm povedati, depa en par fele rauž sam že znala. Na vašo pitanje mi je prva miseu tau bila, ka ge rada mam rauže, pa tau, ka naj bi ostalo tau gor, ka so té ženske že nej tak mlade, pa nej gvüšno, ka do

tau dugo tak tadale leko delale. Ge sam z dobro volau üšla k strini Helgi. Dosta nauvoga, lejpoga sam vidla, se navčila pa se eške dosta vse moram navčiti tö. Gvüšno, ka do mi Helga eške tadale tö na pomauč.«

• *Zvöjn volé pa flajnsni, raji prstov, ka mora meti človek za tau delo?*

»Tau gvüšno, ka človek nika mora meti v sebi. Pa ne moreš meti silo, néde vse nagnauk, tau spoj pomali leko delaš. Gvüšno, ka se pri meni tau tö šté, ka ge v vrtci dosta delam s papirami, z blagaum, bola tak na baugše, na raji. Ge doma tö rada redim okraske, pa nej samo s papira. Rada furt kaj nauvo vönajdem.«

• *Kak leko za par vör človek sam dela?*

»Z ene rauže smo tri-štiri naredli. Tau je malo, tau doma človek mora vaditi, vcuj sestj pa li redti. Mamo doma vsakšo raužo, pa človek, če go pogledna, vej, pa če nej, go vzmemo raznok pa znauvič vküper napravimo, tak se leko navčimo. Tau enodvej pauti se ne more navčiti, duže trbej. Najbaugše je pa, če človek sam gora pride. Včera sam poglednila té djaužefove rauže, kak cvetejo, pa zdaj tiste napravim doma.«

• *Od starišov sam zvejdla, ka tak v dolejnjeseničkom vrtci, gdé ti delaš pa ranč tak na Gorejnjom Seniki, gdé dela Krista Nagy Gyeček, so pojbičke z lejpimi papirnatimi raužicami pozdravili svoje materé na den žena.*

»Ja, tau je bilau zdaj vrnau v tom časi, pa sam mislila, probala mo, ka je najbola ležej. Malo raužico s pojbbami smo napravili, so nesli domau materi pa deklinam so tö dali v vrtci. Spoj so bili veseli, nej so vse oni napravli, so pa z veseldjom pomagali.«

Klara Fodor

Gda se potekneš, te idi domau

Kak sonce toplejše sije, po vasaj je lüstvo že venej na njivi, ogradi, na sonžeti. Žgejo, grmauvge võrejžejo, naj se spuca dočas, ka trava võpožene. Če bi si po vasaj vsaki tak zmišlavo, te bi vasnice bola vredi bile, pa bi nej bile tak notrazaraskene. Tau je baja, ka dosta taše zemle je, gde je lastnik (tulajdonos) starejši, dosta lidi se je izselilo iz vesnic ali so tijinci dojküpli zemlau. Na tej parcelaj grmauvge ali že gauška gorzrasla, pa od toga vasi tak võgledajo kak võgledajo. Dapa na srečo si zato ne zmišlava tak vsakši lastnik grünta, šteri se je prešlo iz vesi. Med tejmi so *Ištvan Gyeček*, ali kak je v Števanovci poznajo, *Ercani Pišta* tō iz Varaša.

• *Šteroga leta ste se vi v Varaš spakivali?*

»Šestdesetausmoga leta smo se v Varaš spakivali, pa od tistoga mau smo tam.«

• *Zaka ste v Varaš šli?*

»Zato, ka sva z ženauv obadva v Varaša mela službo. Od tec, iz Števanovec, notra delat odti je tō težko bilau, sploj pa v zimi, gda zavolo velkoga snega ešče bus nej odo. Doma si pa nika nej mogo delati, gazdūvati, za volo divjačine. Mi smo nej tak odišli v Varaš, ka potistim bi več nej odli nazaj vō. Dosta smo odli nazaj ženinim starišom pomagat.«

• *Vašim starišom nej trbelo pomagati?*

»Nej, zato ka oni so pa na Bala-ton odišli. Tam so meli sedemstau klatauv grauzdja (goric), dosta dela je bilau, dosta so mogli dola odti, pa te so si tak zmišlili, ka te bola tam küpijo eden ram, kak bi se vsakši drugi keden dolavozili. Oča so zdaj že mrlji, mati so pa nazaj prišli v Varaš. Letos so devetdesetštiri lejt stari.«

• *Ka ste tū v Števanovci z rojstvo kučov delali?*

»Kučo smo odali. Tistoga ipa fal, zato ka te so ešče slabe cejne bile.«

• *Istino ka že v Varaši živete, dapa dja vas zato dostakrat*

vidim tū v Števanovci.

»Če že gnauk tū mamō grünt pa gauštjo, te moramo sé odti. Istino, ka na tej njivaj, gde smo gnauksvejta žetvo delali, je že skur vse gauštja, dapa zato vredi trbej držati. Sploj pa zato, ka je tū pri poštiji, pa vsakši vidi. Če gnauk tazapistiš, te vrag vzejo, potistim že težko võspucaš. Zdaj sam že bola naletja, pa več časa mam, zato ka sam v penziji. Istino, ka doma v Va-

Ercani Pišta iz Varaša ojdi v Števanovce, ka bi gauštjo vred držo

raši tū mamō grünt, ka vredi trbej držati, dapa mi si zato za te grünt, ka ga v Števanovci mamō, tū vzevamo čas.«

• *Leko ka zdaj, gda ste že v penziji, bi dobra bila edna kuča v Števanovci?*

»Dja bi več sé vō nej prišo, zato ka smo se v Varaši že sploj vcujvzeli.«

• *Tū na pravo se vidi, ka je gnauksvejta njiva bila.*

»Na tau njivi sam ešče dja tū okapo. Zdaj pa, vidiš, kakšni borauvge rastejo, če bi trbelo, na ram bi lejs leko vseko.«

• *Kelko lejt je tau zraslo tak veliko?*

»Od šestdesetpetoga leta, zdaj že več kak štirideset lejt.«

• *Kelko gauštja mate tū?*

»Če dobro vejim, dva plūga pa pau, s tejm vred, ka je gorazaraslo. Dosta več gauštje pa zemle smo meli, samo oča so tau zadrugi (szakszövetkezet)

doladali, zato ka tistoga reda nikoma nej trbelo.«

• *Gda je zadruga razpadnila, nejste dobili nazaj?*

»Nej, zato ka smo nej prosili nazaj, dapa niške nas nej pito če škemo nazajvzeti ali nej. Tau bi tak moglo biti, ka gda je zadruga razpadnila te bi najprvin tiste mogli pitati, šteri je zemla ali gauštja bila, če njim trbej ali nej. Zdaj smo samo te zvedli, gda so gauštjo võzmerili, pa gda so go drugi sejkali.«

• *Ka bauda s tejm vejkami, ka ste zdaj võspucali?*

»Zdaj, ka je süja trava, tau zdaj tazzagati ne more, če ovak nej, te v zimi tazzagem. Zdaj ne smejm, zato ka se ešče kaj vožgē.«

• *Doma z drvi nalagate?*

»Z drvi nalagamo, zato ka mamō gauštjo, norija bi bila, če nej. Dja mam

gauštjo, žena ma gauštjo, pa vsigdar dje tašo, ka posene pa võpucati trbej. Osem lejt nazaj, ka smo te tau võspucali, dapa vidiš, ka bi že pa trbelo pucati, zato ka borovo pa djalenkovo vse vōsene.«

• *Lejs kaj tō odavate?*

»A, nika nej, zato ka nej vrejdnognesden taodati. Nišo cejno nejma, te bola naj raste. Prvin, pred dvajstimi, trestimi lejt, je lejs dragši bijo kak zdaj. Tistoga reda si za kubik 13.000 forintov daubo, tau je velka vrejdnost bila. Te si za deset kubikov lesa leko eden nauvi auto küpo, zdaj ga za stau kubikov ne dobiš. Ka je tau gnesden, nika nej. Drugo pa tau, ka gnesden, če stoj zida, te lejs že vse gotovoga küpijo, pa nej bore.«

• *Ka te delali z gauštjov, če neškete sejkati z nje?*

»Gda nas več nede, te do tau

majši erbali. Oni do pa tau delali z njauv, ka do steli.«

• *Gda ste gnes võprišli delat?*

»Kauli osme võre sam prišo.«

• *Kak dugo te delali?*

»Dočas ka trūden ne gratam, istino že sam zdaj trūden, dapa ešče moram delati, zato ka ešče dosta dela djesta. Ešče deset mejtrov naprej, pa dvajsti mejtrov na šurki mam tau grmauvge, pa dobro bi bilau tau ešče gnes võspucati.«

• *Rejdko, ka stoj tak lepau vret deje grünt kak vi.*

»Sploj pa gauštjo. Največ lidi je tak, ka v gauštja lejpo võzusejka, drauvno pa tam nja naj tasprnej. Tau pri pauti je meni že oči bantivalo, zato ka grdo, tak vküpzaraštjeno. Zato sam pa vcujstano tau võpucati. Če drugo nej, te naj mojo baude võspucano. Če kaulak gledaš, niške neške tašo võpucati, pa se tau vidi tū.«

• *Vejte, ka fali ešče tū vam?*

»Ka?«

• *Eden mali odjenj pa špejk.*

»Ranč ne guči. Dja brezi špejka tak nédem v gauštjo delat, dapa tū ne more nalagati zavolo süje trave, pa zavolo vetra. V zimi, gda smo v gauštjo šli, najprvo je tau bilau, ka smo odjen naložili. Segrejvali smo se pri njem, podne smo pa špejk pekli. Tak dober špejk doma nikdar ne more spečiti kak v gauštja.«

• *Tau ste prajli, ka dočas te delali, ka trūdni ne gratate. Te skur cejli den te tū, nej?*

»V gauštjo ne more na dveje võre vōtiti. Če deš, te si moraš čas vzeti za tau.«

• *Cejli den je zato dugi.*

»Nej gvūšno, ka š cejli den delo. Dja sam tau pravo, dočas, ka trūden ne grataš. Gda se v vejkej večkrat potekneš, te si že trūden, pa baukša, če domau deš.«

• *Pa vi ste se že poteknili?*

»Že dvakrat, gnauk sam ešče na rit tū spadno. Ešče dobro, ka me niške nej vido. Tak ka dem domau.«

Karel Holec

... DO MADŽARSKE

Madžarska podpisala z ZDA memorandum o odpravi vize

17. marca je madžarski veleposlanik v Združenih državah Amerike Ferenc Somogy z ameriškim sekretarjem za notranje zadeve Michaelom Chertoffom podpisal memorandum o odpravi vize. Memorandum vsebuje osnovna načela, na podlagi katerih bo deloval brezvizni vstopni sistem za madžarske državljane, ki bodo potovali v ZDA. Po sedanjih načrtih bodo lahko potovali madžarski državljani v ZDA od začetka naslednjega leta. Eden od pogojev je, da se mora število zavrnjenih prošenj za vstop v ZDA znižati na manj kot 10 odstotkov v enem letu.

Združene države Amerike so podobne izjave podpisale tudi s Slovaško in Litvo.

Madžarska je priznala Kosovo

Madžarska je 19. marca – skupaj s Hrvaško in Bolgarijo – priznala Kosovo, ki je svojo samostojnost razglasilo 17. februarja. Madžarsko zunanje ministrstvo je delalo na tem, da bi do priznanja prišlo skupaj z drugimi sosedami, tako so ob priznanju Kosova Madžarska, Hrvaška in Bolgarija izdale skupno izjavo. Do priznanja Kosova je prišlo s konsenzom vseh parlamentarnih strank, čeprav je opozicijski FIDESZ dodal, da je vlada čakala predolgo. Vse stranke so pa opozarjale na to, da mora vlada nameniti posebno pozornost zaščiti vojvodinskih Madžarov, ki jim lahko priznanje Kosova s strani matične države povzroči težave.

Srbija se je odzvala z diplomatsko noto in je iz Budimpešte odpoklicala svojega veleposlanika.

Nagradno potovanje

Zavod RS za šolstvo organizira 4. aprila enodnevni izlet po Prekmurju za učence porabskih osnovnih šol ter gimnazije v Monoštru, ki so se v tem šolskem letu udeležili tekmovanj iz slovenskega jezika in narečne književnosti, ki sta jih organizirala ZS na Madžarskem in Inštitut za raziskovanje in razvoj šolstva.

ZA HRBTOM VSAKE CIVILIZACIJE

Andreja Šantavec, direktorica enega izmed avtosalonov v Budimpešti, ki smo jo našim bralcem predstavili že lansko leto, je pred kratkim bila nagrajena za uspešno delo s turističnim potovanjem v vrednosti šeststo tisoč forintov. Zbrala

Kuala Lumpur ponoči

si je dvotedensko potovanje, ki bi ga lahko imenovali kot potovanje v skrajnosti: en teden za hrbtom vsake človeške civilizacije in teden dni v največjem razkošju. Z veseljem sem jo pozdravila ponovno doma, ker, po pravici povedano, nisem verjela, da se bo res živa in zdrava vrnila.

»Kakor vidiš, sem ponovno doma,« mi je povedala, »imam pa probleme s časovnim preskokom. Zbudim se ob pol štirih zjutraj, popoldne ob štirih pa že skoraj omedlim od zaspanosti. Mislim, da sem preživela najbolj zanimivo potovanje svojega dosedanjega življenja. V preteklih dveh tednih smo osemkrat vzleteli in seveda tudi osemkrat pristali. Približno 35 ur smo bili v zraku. Lahko trdim, da je letenje moj konjiček, saj sem se desetletja ukvarjala s pilotiranjem, toda to je bilo že tudi zame preveč, kajti v letalu Jumbo 747 je izredno majhen prostor med sedeži. Torej o potovanju: leteli smo na progi: Frankfurt – Bangkok – Kuala Lumpur – Borneo.

Kuala Lumpur je čudovito lepo mesto. Na srečo ga turisti še niso odkrili, le tu in tam smo

srečali kakega Evropejca. Tam živijo v glavnem Indijci, Kitajci in seveda Malajci. Vsi so bili zelo prijazni z nami. Mesto je lepo urejeno in čisto z velikimi zelenimi površinami. Tu ne najdeš smeti, kakor recimo v Bangkoku. Borneo je že veliko

bolj eklektičen v tem oziru. Kuching, glavno mesto države Sarawak, ki leži na malezijskem delu otoka Borneo, je še kar v redu. Toda ko smo se približevali pragozdu, je začela prevladovati revščina in nezahtevnost. Ko so se že vse ceste končale, približno 350 km od Kuchinga, smo se peljali dalje s čolni domorodcev po slikoviti reki Langkawi. Tu smo bili že popolnoma v deževnem gozdu. Po približno uri vožnje smo prispeli do naselja domačinov, k Dajakom, ki so nas že čakali na obali. Do konca šestdesetih let so bili Dajaki še lovci na glave (fejvadászok). Od takrat se nič dosti ni spremenilo, kajti velika razdalja in navezanost na svoje tradicije jih je oddvojila od civilizacije. Vse do danes imajo plemenskega poglavarja in šamana. Ženske vzgajajo otroke, moški se ukvarjajo z lovom. Preden sem prišla tja, sem se najbolj bala malarije. Komarjev pa sploh ni bilo. Bilo je pa ogromno bolh, kajti ljudje in živali živijo skupaj. Najbolj sem se bala tifusa, hepatitisa in tetanusa. Kuhali so nam domačini. Higiena je popolna ničla. Ljudje živijo v tako imenovanih tradicionalnih

»longhousih«. To je velika hiša na količih. Našo hišo si je delilo 27 družin. Tam poteka njihovo celo življenje. Tam rodijo, tam umirajo in seveda tudi kuhajo tam. In vse pripravljajo na tleh. To pomeni, da včasih pes tudi poskusi kakšno jed. Vodo za kuhanje zajemajo iz reke. Pikanterija vsega je, da blizu prostora za kuhanje kar mirno urinirajo in perejo perilo. Ne bom nadaljevala. Pogoji so bili pač osupljivi. Nekega dne so pekli opico. Torej vsi smo precej shujšali, toda ob vsem tem smo se dobro zabavali. Štirje iz naše skupine so se že na drugi dan odpeljali nazaj v glavno mesto. Mi smo pa herojsko vztrajali. In prav nič nam ni bilo žal. Preživeli smo stvari, ki jih človek lahko vidi le v oddajah National Geographic. Jaz sem jedla le vegetarijansko hrano, različno zelenjavo z rižem. Moram priznati, da bi hrana bila kar okusna, če bi lahko bila izključila okoliščine. Bilo je tam veliko sadja: rambutan, dinja, ananas, mango, banane, durian.

Nekega dne smo šli na turo v džunglo. Naš vodič je hodil spredaj in z goščavskim nožem rezal pot in tako preganjal kače. Po večerih so nam predstavili domačini svoje plese in nas pogostili z njihovim riževim žganjem. Pili smo pa raje pijače, ki smo jih prinesli s seboj od doma.

Sonce je ves čas vroče pripekalo, temperatura je bila okrog 40 stopinj Celzija, vlaga je bila 100-odstotna. Od Ekvatorja smo bili oddaljeni le trideset kilometrov. Čez teden dni smo se vrnil v Kuala Lumpur in neverjetno uživali komfort, ki ga je nudil hotel s petimi zvezdicami. Približno uro in pol sem stala pod prho.

Čez dva dni smo šli dalje v Port Dickson. To je bilo popolno nasprotje našega prvega tedna. Port Dickson Resort Hotel je najbolj luksuzno letoviško naselje Malezije. En dan stane v hotelu, preračunano, več kot

štirideset tisoč forintov. Izza pleksi stekla smo lahko gledali, kako so ribe plavale v morju. Za kosilo in večerjo smo dobili po sedem do osem jedi. Tudi dekoracija jedi zasluži pohvalo: iz sadja narejeni kipi, deserti ptičje oblike..., osvetljeni bazeni, palme vsenaokrog. Indijski strežniki so nam prinesli koktajle naravnost v bazen in nam jih nudili tako, da so desno roko dali na srce in se nam globoko priklonili. Tukaj smo preživeli štiri dni.

Pot nas je dalje vodila v Mela-

ca. Prenočevali smo v longhousih. Spali smo na žimnicah kar na tleh, v dnevnikih oblekah. Nad glavo so visele mreže proti komarjem, ki smo jih morali zataktniti pod žimnice.

• *Kje ste se pa umivali?*

»Imeli smo prho z mrzlo vodo, kjer je do gležnjev stala dvojnoljivo čista voda. Bali smo se infekcije in smo to raje izpustili. Umivanje se je omejevalo na čiščenje zob z mineralno vodo.«

• *Kakšen pa je bil namizni pribor?*

»Longhous« v pragozdu pri Dajakih

ko. To je mesto, kjer se je začela malezijska zgodovina. Nekoč je bila glavno mesto države. Tukaj živi cela vrsta različnih narodnosti s svojim kulturnim izročilom in veroizpovedmi. Bili smo tudi v Putrajayi, upravni prestolnici države. Tukaj se nahajajo vsa ministrstva države. Ogleдали smo si jamo Batu, ki leži v bližini. Ta jama je znamenito romarsko mesto Indijcev. Več sto stopnic je vodilo k vhodu, po njih so se podile opice. Zelo zanimiva je bila ta indijska kavalkada, kjer smo mi Evropejci predstavljali posebnost.

In smo leteli domov. Brezkončno dolga je bila pot, leteli smo celih 24 ur.«

• *Mene bi zanimali bolj podrobno vaši pogoji prenočevanja pri domorodcih.*

»V velikih potezah sem poznala pogoje, ker sem se predhodno pozanimala, toda fantazija ni bila tako živahna kakor resni-

»Jedli smo s sorazmerno neokusnih plastičnih krožnikov, ki so jih pomivali v isti reki, kjer so prali obleko...«

• *Niste se bali strupenih kač?*

»Kače se bojijo ljudi. Nas je bilo 16 in bili smo precej glasni. Poučili so nas, da je najbolj važno, da fotografiramo kačo, ki nas piči, da bodo lahko dali primeren antiserum. Na srečo se nobenemu ni pripetilo nič nevarnega.«

• *Ti ni bilo žal, da si izbrala to potovanje v anticivilizacijo?*

»Sploh ne. Rada bi še enkrat šla tja. Mogoče bi pri Dajakih preživela malo manj časa. Bi pa na vsak način tudi tja še šla. Kar sem tam najbolj pogrešala, je bila kopalnica. Nikoli si nisem želela kopeli tako zelo kakor tam. Bilo je pa kljub temu vse skupaj enkratno doživetje.«

Suzana Guoth

OTROŠKI

NAŠA ZLATA RIBICA

Svejt je čudno vküper napravljeni. Lidge ne võrvlejo najbolje, ka bi se godili čüdeži. Depa po drugoj strani bi trno radi bili, ka bi se godili. Te je pa sploj nej čüдно, ka v zlate ribice ne võrvlejo, bi je pa radi meli bar v bližnjom potoki. Pa ništerni ranč ne vejo, ka una rejsan tam živé.

NOUVI DOUM

Nega na svejti človeka, ka bi vsigar srečo emo. Nej, takšo se je eške gvüšno nej zgodilo. Pa je ranč tak z zlato ribico tō. Dostakrat je komi vō iz nesreče pomogla. Dostakrat je nesrečo prejk obrnoula v srečo. Tak drugim pa sebi tō. Depa njou je tō zaodilo. Takša nesreča, ka si je ranč v senjaj nej vüpala broditi. Nej, neje mrla. Depa takša nesreča je leko eške üša kak pa mrejtí. Ednoga dneva je prišo k potoki eden pojbič. S seuv je emo košar. Lače si je doj potegno pa začno s košarom pod penjami pa med korenjom od drejv loviti ribe. Dosta ji je vōpotegno. Nagnouk pa se je v košari znajša zlata ribica tō.

- Püsti, me, pojbiček pa ti spunim edno želenje. Ge sam gé zlata ribica, vejš, - ga je prosila.

Pojep pa jo je eden čas samo gledó. Gledó jo je pa li samo gledó. Nikšne volé je nej emo, ka bi jo spüsto nazaj v potok.

- Na, vej me pa spüsti, ka me zrak na nikoj deje, - je prosila tadale.

Pojbič jo je eške eden čas gledó pa brodo. Za eden čas se je dun zglasó.

- Vejš, ka? Ge mo te domou neso pa te po tistom leko vsigdar nazaj v potok dejem pa mi po tisom želenje spuniš, - je z njou že leto domou.

Doma je brž napuno velki glaž za bubrike z vodou pa jo tanut djau. Po tistom je šou nazaj do potoka pa vzeu domou tiste druge ribe. Zlata ribica pa je v nouvom doumi nemilo djoukala.

- Povej, si lačna, ka tak djoučeš?

- Ge sam nej nigdar lačna, ge nika ne gejm za gesti. Vej sam pa čalejrska zlata ribica, - njemi je tumačila. - Prosim te, nesi me nazaj v potok.

Pojbič je od toga nika nej škeu čüti.

- Preveč si lejpa, ka bi te nazaj neso. Eden čas boš pri meni, ka mo te gledó pa se s teuv zgučavo. Gda mo volo emo, te nazaj pistim.

Zlata ribica pa je več nej nika povedala na tou. Samo tadale je točila zlate skuze, stere so se brž vōobrnoule v pejsek. Trno velka žalost jo je vmarjala. Ja, biti zgrableni v nekši glaž njoj je üše bilou, kak bi mrla.

Drugi pot de tadale...

Miki Roš

SKUPAJ USTVARITI NEKAJ NOVEGA, NEPONOVLJIVEGA

KOTIČEK

To je bil moto strokovnega srečanja 14. in 15. marca na Osnovni šoli Cirila Kosmača v Piranu; poleg domačih učiteljev, predstavnikov slovenskega šolskega ministrstva in Zavoda RS za šolstvo so na njem sodelovali še predstavniki šol,

strokovnim sodelovanjem, z razvojem jezikovne šole, z višanjem komunikacijskih in strokovnih kompetenc učiteljev in učencev, ki se šolajo in učijo izven matične domovine, s spoznavanjem različnosti in povezanosti znotraj in

kega tematskega sklopa bi bil skupna publikacija (slovarčki, zborniki, avdio- in video zapisi, knjiga kuharskih receptov, pesmarica). Seveda pa so osnovni cilji spoznavanje, druženje in uzaveščanje skup-

ne slovenske identitete pri mladih.

Drugi dan srečanja smo v živo preverjali programe, povezane z dediščino, okoljem in turizmom: ogledali smo si glavne znamenitosti Pirana, se popeljali z ladjo, ki ima stekleno dno, po sicer mrzlem morju, predvsem pa še enkrat potrdili, da je zamisel piranske šole enkratna in da je k projektu treba pristopiti z vso resnostjo in odgovornostjo. Tudi porabske

Alenka Kovšca, ravnateljica OŠ Piran, mag. Valerija Perger, svetovalka za porabsko šolstvo, in Andreja Duhovnik Antoni, svetovalka za slovenske šole v Italiji

ki jih obiskujejo pripadniki Slovencev v Italiji, Avstriji, na Hrvaškem, OŠ Puconci in podružnica Mačkovec, Porabje pa je bilo zastopano le posredno. Piranska šola, ki jo v Porabju dobro poznamo po lanskih zelo uspešnih jezikovnih počitnicah za porabske učence, si je, ob svojih številnih dejavnostih, zamislila mednarodni projekt na temo multikulturalnosti in medkulturnega dialoga. Vsebine so povezane s

zunaj meja skupnega slovenskega kulturnega prostora. Udeleženci smo se prvi dan seznanjali s ključnimi temi, ki bi sestavljale projekt, se o njih pogovarjali in ponudili možnosti sodelovanja. Predstavljeni tematski sklopi so bili naslednji: jezik, dediščina, turizem, okolje, identiteta, mir. Sodelovali bi učenci in učitelji, v živo in preko sodobnih medijev (največ svetovnega spleta), končni izdelek vsa-

šole.

Projekt, ki se bo prijavil na razpis Evropskega socialnega sklada, bo potekal najmanj 5 let. Če se bo predvsem sodelujočim zdel uspešen, se bo nadaljeval in nadgradil. Verjamemo, da bo naše povezovanje prineslo novo kvaliteto v odnos do vsega, kar je naše skupno, slovensko.

Valerija Perger

Lutkarji iz Svete Trojice v Porabju

18. marca so lutkarji iz Svete Trojice obiskali Porabje. Obiskali so obe porabski šoli, Gornji Senik in Števanovce, kjer so se predstavili z dvema igrama (Rdeča kapica malo drugače in Lisica tatica). Do gostovanja je prišlo v organizaciji Zveze Slovencev na Madžarskem.

MLAŠEČI

KAUT

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.40 JASNO IN GLASNO, 11.25 OSMI DAN, 11.55 HITLER IN MUSSOLINI - ŠUROVO PRIJATELJSTVO, NEMŠ. DOK. SER., 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 DUHOVNI UTRIP, 13.30 ... SVET SE MAJE, KRIZ STOJI ... KARTUZIJE NA SLOVENSKEM, 14.25 SLOVENSKI/PORABSKI UTRINKI, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 KAJ GOVORIŠ? - SOVAKERES, 16.05 IZ POPOTNE TORBE: BONBON, 16.25 V DOTIKU Z VODO, AVSTR.-NEMŠ. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.20 POSEBNA PONUDBA, 17.35 TV POGLED, 17.45 NAJVEČJI MOSTOVI, AM. DOK. SER., 18.40 BRENČ IN CVETKA, RIS., 18.45 TINČEK, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, TV POGLED, 19.55 ZAČNIMO ZNOVA, TV SERIJA, 20.30 NA ZDRAVJE! 22.00 ODMEVI, EVROPA.SI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 POLNOČNI KLUB, 0.20 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 28.3.1990, 0.45 NAJVEČJI MOSTOVI, PON., 1.40 DNEVNIK, 2.15 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.40 INFOKANAL

PETEK, 28.03.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 13.00 GLASNIK, 13.25 PODOBA PODOBE, 13.50 EVROPSKI MAGAZIN, 14.20 SVETI PETER, IT. NAD., 16.05 ŠPORT ŠPAS, 16.35 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 28.3.1990, 17.00 MOSTOVI - HIDAK, 17.30 ZDAJ!, 18.00 POROČILA, 18.05 PRIMORSKI MOZAIK, 18.35 STUDENTSKA, 19.00 VELIKA IMENA MALEGA EKRANA: MARKO ROŽMAN, 20.00 BIBLIJA, IZKOPANA IZ ZEMELJSKIH NEDER, FRANC. DOK. SER., 20.50 BRAM IN ALICE, AM. NAD., 21.15 UGRIZ MALE RIBE, AM. FILM, 22.45 KONFORMIST, IT. FILM, 0.35 DEADWOOD, AM. NAD., 1.35 INFOKANAL

SOBOTA, 29.03.2008, I. SPORED TVS

6.05 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.40 POLNOČNI KLUB, 11.55 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.20 ZALJUBLJENI V ŽIVALI, NEMŠ. POLJ. SER., 13.50 DESET ZAPOVEDI, AM. FILM, 15.55 SOBOTNO POPOLDNE, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.20 SOBOTNO POPOLDNE, 18.40 FIFI IN CVETLIČNIKI, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTRIP, VREME, ŠPORT, TV POGLED, 19.55 ZA ZADNIM VOGALOM, HUM. NAN., 20.50 50 LET TELEVIZIJE, 21.45 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.15 HRI-BAR, 23.20 RIM, AM. NAD., 0.20 NEPOVABLJENI GOST, ŠPANSKI FILM, 2.10 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 29.3.1990, 2.35 DNEVNIK, 2.55 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 3.15 INFOKANAL

SOBOTA, 29.03.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 10.50 SKOZI ČAS, 11.00 TEDENSKI IZBOR, 15.35 MAGAZIN DESKANJA NA SNEGU, 15.55 NOGOMET, DOMŽALE-INTERBLOCK, 17.55 ROKOMET (M), CELJE PIVOVARNA LAŠKO - GOLD CLUB, 20.00 OLIVER TWIST, ANG. FILM, 22.05 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 22.35 SLOVENSKI MAGAZIN, 23.00 SOBOTNO POPOLDNE, 1.15 STRELICE NASPROTNE USODE, KAN. NAD., 2.00 ČAS ŽETVE, RUSKI FILM, 3.15 INFOKANAL

NEDELJA, 30.03.2008, I. SPORED TVS

7.00 ŽIV ZAV, OTROŠKI PROGRAM, 10.20 ŠPORT ŠPAS, 10.50 ODDAJA TV MARIBOR, 11.20 OZARE, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 NA ZDRAVJE!, 14.25 FINA GOSPA, ANG. NAD., 14.55 SAMO BEDAKI IN KONJI, ANG. NAD., 15.30 NLP, RAZVEDRILNA ODDAJA, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 NLP, RAZVEDRILNA ODDAJA, 18.25 ŽREBANJE LOTA, 18.40 POKEC, RIS., 18.45 OZI BU, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, VREME, ŠPORT, TV POGLED, 19.55 ZVEZDE POJEJO, 21.25 POSNETEK DOBRODELNEGA KONCERTA SLOMSKOVE USTANOVE - K. JENKINS: MASS FOR PEACE, 22.55 ARS 360, 23.15 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.40 DOBER, HUDOBEN, GRD, IT. FILM, 2.15 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 30.3.1990, 2.40 DNEVNIK, 3.00 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 3.30 INFOKANAL

NEDELJA, 30.03.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 9.30 SKOZI ČAS, 9.40 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 30.3.1990, 10.05 GLASBA ANTONIJA VIVALDIJA, 10.50 ZAPOJTE Z NAMI: P.I. ČAJKOVSKI (1969), 11.05 VOKALNA SKUPINA BIT, 11.20 TEDENSKI IZBOR, 13.25 NOGOMET, MANCHESTER UNITED - ASTON VILLA, 15.30 FINALE LIGE PRVAKOV V ODBOJKI (M), 16.55 FINALE SLOVENSKEGA POKALA V ROKOMETU (M), 18.25 ZDAJ!, 18.50 NESKONČNOST JE VEČNOST, POSNETEK PRIREĐITVE OB PLESNEM SLOVESU KATARINE VENTURINI IN ANDREJA ŠKUFCE, 20.00 UROČENI ZAKLADI ALTIPLANA, FRANC. DOK. ODD., 20.55 KMETIJE, POLJSKA LIT. NAD., 21.50 Š - ŠPORTNA ODDAJA, 22.35 SOPRANOVI, AM. NAD., 23.25 ZLATA RESNA GLASBA IN BALET (1958-2008) IZ BALETNEGA ARHIVA: S. PROKOFEJEV - H. NEUBAUER: ROMEO IN JULIJA, BALET SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA (1968), 1.00 INFOKANAL

PONEDELJEK, 31.03.2008, I. SPORED TVS

6.30 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.00 NAJVEČJI MOSTOVI, AM. DOK. SER., 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 ZVEZDE POJEJO, 15.10 TIMOTEJ HODI V ŠOLO, RIS., 15.35 KOŽA, DLAKA, PERJE: UČENJE, DOK. NAN., 15.40 AFNA FRIKI: EPILOG II, IGR.-DOK. NAN., 16.05 HOTEL OB MORČEK: NENAČNO KRIZARJENJE, RIS., 16.30 VSTOP REPUBLIKE SLOVENIJE V SCHENGENSKO OBMOČJE ZA LETALSKI PROMET, PRENOS, 17.25 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.45 TV POGLED, 18.30 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6,

18.40 LOKOMOTIVCEK TOMAZ IN PRIJATELJI, RIS., 18.45 ADI V MORJU, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, TV POGLED, 19.55 VROČI STOL, 21.00 ROZMARINKA IN TIMIJANKA, ANG. NAD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 PISAVE, 23.25 GLASBENI VEČER, 0.20 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 31.3.1990, 0.45 DNEVNIK, 1.20 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.50 INFOKANAL

PONEDELJEK, 31.03.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 11.05 SOBOTNO POPOLDNE, 13.55 TEDENSKI IZBOR, 15.35 DOBER DAN, KOROŠKA, 16.05 TEDENSKI IZBO, 18.00 POROČILA, 18.05 TEKMA, 18.55 DR. WHO, IGR. NAN., 19.40 HARMONIJE EVROPE: ŠPANIJA, 20.00 GLASBENI SPOMINI Z BORISOM KOPITARJEM, 21.00 STUDIO CITY, 22.00 KNJIGA MENE BRIGA, 22.20 GENERACIJE ZNANOSTI, 22.50 CITY FOLK - LJUDJE EVROPSKIH MEST: BEOGRAD, DOK. SER., 23.15 CMOČKI, HONGKONŠKI FILM, 0.50 INFOKANAL

TOREK, 01.04.2008, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, 9.05 NA POTEPO SPOMINU, 9.45 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.00 VSTOP REPUBLIKE SLOVENIJE V SCHENGENSKO OBMOČJE ZA LETALSKI PROMET, POSNETEK Z LETALIŠČA JOZETA PUČNIKA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 VROČI STOL, 14.20 OBZORJA DUHA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 HE-MAN, RIS., 16.10 PESMICE O SREČI, 16.15 ZOJA KAJETO, RIS., 16.30 KNJIGA MENE BRIGA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.20 TV POGLED, 17.30 GOZDOVI SLOVENIJE, DOK. SER., 18.00 Z GLAVO NA ZABAVO, 18.30 ŽREBANJE ASTRA, 18.40 ANGELINA BALERINA, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, TV POGLED, PIRAMIDA, 21.00 ROMANISTAN, DOK. ODD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 PO STOPINJAH OSAME BIN LADNA, AM. DOK. SER., 23.50 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 1.4.1990, 0.10 GOZDOVI SLOVENIJE, PON., 0.35 NOČ NA ZEMLJI, AM. FILM, 2.40 DNEVNIK, 3.15 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 3.40 INFOKANAL

TOREK, 01.04.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 10.20 NLP, RAZVEDRILNA ODDAJA, 13.35 TEDENSKI IZBOR, 16.55 SLOVENCJI PO SVETU: NOVA ZELANDIJA, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 LOVCI TEME, DOK. FELJTON, 18.30 GLASNIK, 19.00 FOLKLORNA SKUPINA EMONA IZ LJUBLJANE, 19.30 SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI, 20.00 MUZIKAJETO: BALKAN 2, IGR.-IZOBR. MLAD. SER., 20.30 GLOBUS, 21.05 MODIGLIANI, AM. FILM, 23.10 CRNA MAČKA, BELI MAČEK, KOPR. FILM, 1.20 INFOKANAL

SREDA, 02.04.2008, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, 11.15 GOZDOVI SLOVENIJE, DOK. SER., 11.50 PORTRET MARKA MUNIHA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 ARS 360, 13.35 PISAVE, 14.00 ROMANISTAN, DOK. ODD., 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 ANA Z ZELENE DOMAČIJE, RIS., 16.05 POD KLOBUKOM, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.20 TV POGLED, 17.35 PRIJATELJ ČEBELAR, DOK. ODD., 18.25 ŽREBANJE LOTA, 18.40 ULICA SANJ, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, TV POGLED, 19.55 MORILEC MEHKEGA SRCA, AM. FILM, 21.30 PRVI IN DRUGI, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 OMIZJE, 0.20 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 2.4.1990, 0.45 PRIJATELJ ČEBELAR, DOK. ODD., 1.35 DNEVNIK, 2.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.35 INFOKANAL

SREDA, 02.04.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 14.30 HRI-BAR, 15.35 ZA ZADNIM VOGALOM, HUM. NAN., 16.30 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 2.4.1990, 16.55 ZALJUBLJENI V ŽIVALI, NEMŠ. POLJ. SER., 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 ČRNO BELI ČASI, 18.20 RADIOHEAD, POSNETEK KONCERTA IZ MONTREUXA, 19.00 DRUŽINSKE ZGODBE: DRUŽINA LONGYKA, 20.00 VZPoredna ŽIVLJENJA, DOK. FILM, 21.25 J.B.P.MOLIERE: TARTUFFE, TV PRIREDBA PREDSTAVE MGL, 23.15 SLOVENSKA JAZZ SCENA: TRAJA BRIZANI PROJECT, PETER ERSKINE IN BIG BAND RTV SLOVENIJA, 0.05 VAN VEETEREN: TIŠINA, ŠVEDSKA NAN., 1.35 INFOKANAL

ČETRTEK, 03.04.2008, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.45 PRIJATELJ ČEBELAR, DOK. ODD., 11.40 OMIZJE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 ZAČNIMO ZNOVA, TV SERIJA, 13.45 PIRAMIDA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 SREBRNOGRIVI KONJČI, RIS., 16.05 KRMAR, IGR. FILM EBU IZ SRBIJE, 16.20 ENAJŠTA ŠOLA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.20 TV POGLED, 17.30 ŠTAFETA MLADOSTI, 18.15 DUHOVNI UTRIP, 18.30 ŽREBANJE DETELJICE, 18.40 IN TO JE VSE!, RIS., 18.45 RJAVI MEDVEDEK, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, TV POGLED, 19.55 JAPONSKA V RUŠEVINAH, FRANC. DOK. ODD., 20.50 TEDNIK, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 OSMI DAN, 23.35 MARIA CALLASOVI, NEMŠKI TV FILM, 1.10 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 3.4.1990, 1.35 DUHOVNI UTRIP, 1.50 DNEVNIK, 2.25 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.50 INFOKANAL

ČETRTEK, 03.04.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 13.35 GLOBUS, 14.05 MICHAEL PALIN V NOVI EVROPI, ANG. DOK. SER., 15.00 UROČENI ZAKLADI ALTIPLANA, FRANC. DOK. ODD., 16.20 50 LET TELEVIZIJE: TV DNEVNIK 3.4.1990, 16.50 PRVI IN DRUGI, 17.10 MOSTOVI - HIDAK, 17.45 POROČILA, 17.55 DP V HOKEJU NA LEDU, 20.35 NOGOMET, POKAL UEFA - PRVE TEKME ČETRTEFINALA, MÜNCHEN: BAYERN - GETAFE, PRENOS; GLASGOW RANGERS - SPORTING, POSNETEK; LEVERKUSSEN - ZENIT, POVZETEK; FIORENTINA - PSVEINDHOVEN, POVZETEK, 0.05 OBTOŽEN, DANSKI FILM, 1.50 INFOKANAL

PORABSKI SLOVENCJI TŪ MAMO SVOJE

Turistično društvo Cankova je letos 16. marca že edanajsto leto držalo Jožefove dneve s tejm, ka furt ma razstavo v vaško-gasilskom daumi, gde v postavijo lidge svoja dela, ka

menše, bole elegantne cejkare. Na velko veseldje so že dve mlade ženske tū mele svoje papirnatē rauže za vopostaviti, Marija Čato z Dolejnoga Senika pa Krista Nagy Gyeček z Go-

z rokami ustvaurijo. Predsednica društva *Hilda Vogrinčič* že douđi lejt furt zove Slovensko zvezo, naj vkup poberē lidi iz Porabja tū. Letos so meli za vopostaviti Micka Lazar z Gorejnoga Senika velke cejkare najbolē za nūc za gobe pa djaboke, Lali Hanžek z Gorejnoga Senika iz vrbovi šib spletene košare za nōjc pri domanjom pa paverskom deli, Margita Korpič s Traušča ejglane vū-

rejnoga Senika. Vsi so pa eške redno delali tū, so lidam, stere je brigalo, nota pokazali, kak se dela. Ne morem pozabiti, ka je Lujzek Hanžek v par minutaj več spleo kak v pau dneva. Če ga je pa kamara gor djama-vala za televizijo. Človek mora vōdjasti zasē eške bola pa za Porabje. No, z drugi krajov so bili lončarske posauđe, ejglani prčecke, vūzemski okraski, farbane remenke, medene

figice, papirnatē rauže, košare, cerkveni okraski. Mi bi si tū želeli taš-noga kŭpca, kak je emo možakar vanej na senji, od steroga smo prejk tresti leseni grabel pa vil dola kŭpili nisterni iz Vاراša. Ja, šeft, je šeft. Naši lidgē so pa že zdaj dobili pozvanje na razstavo pa delavnico v Gradišče, od Slovenske zveze na Porabski den v Monošter, od Društva porabski slovenski penzionistov pa v Sombotel. Želimo si, naj tē dobre lidi eške dugo leko mamō tak delavno pa veselo med seov, pa naj pridobimo eške več tak pridni mladi, kak sta Marija pa Krista.

Klara Fodor

zemske zavce, piščence, prče-ce, košarice, rauže, Ana Ropoš iz Števanovec papirnatē rauže, Helga Škaper pa Ema Vogrinčič sta poslale lejpe sprtolejšnje papirnatē pušle, Micka Ropoš z Gorejnoga Senika so poslali

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
tel.: 94/380-767; e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE PRINT d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo
Urada RS za Slovence v zamejstvu
in po svetu ter Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine na
Madžarskem.

Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22
EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU15 1174 7068 2000 1357,
SWIFT koda: OTPVHUHB